

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/30/2025
Identifikačné číslo spisu: 1118214520
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1118214520.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R.. O. H., narodeného X. X. XXXX, I., F. XX, zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Miklóssy, Vráble, Hlavná 1221, proti žalovanej Slovenská republika, v zastúpení Sociálna poisťovňa, Bratislava, Ul. 29. augusta 8-10, IČO: 30 807 484, o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I, súčasne na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-6C/36/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. mája 2024, č. k. 2Co/60/2023-1090, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6C/36/2018-1005 z 20. apríla 2023 zamietol žalobu a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Žalobca sa žalobou z 3. septembra 2018 domáhal náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a žiadal, aby súd zaviazal žalovanú na zaplatenie žalobcovi istiny 11 011,15 eura s príslušenstvom. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobca v marci 2007 v dôsledku dopravnej nehody utrpel úraz, následkom ktorého nebol schopný a spôsobilý na právne úkony v celom rozsahu, rozsah utrpeného úrazu napokon viedol aj k jeho pozbaveniu spôsobilosti na právne úkony rozsudkom Okresného súdu Piešťany zo dňa 25. februára 2009, sp. zn. 4Ps/8/2008, právoplatným dňa 3. júna 2009, ktorým mu zároveň bola ustanovená za opatrovníka jeho sestra V. G., narodená 19. septembra 1960. Žalobca bol v čase od 26. marca 2007 do 07. februára 2008 uznaný za dočasne pracovne neschopného a následne bol od 8. februára 2008 uznaný za invalidného. Súd prvej inštancie uviedol, že v čase od dopravnej nehody do právoplatnosti rozhodnutia súdu o pozbavení spôsobilosti žalobcu na právne úkony boli žalobcovi právoplatne priznané dávky sociálneho zabezpečenia, a to nemocenské dávky za obdobie od 26. marca 2007 do 7. februára 2008 v celkovej sume 1 414,72 eura a invalidný dôchodok za obdobie od 8. februára 2008 do 3. júna 2009 v celkovej sume 9 596,43 eura, pričom z uvedenej sumy invalidného dôchodku boli žalobcovi zároveň strhnuté platby z dôvodu exekúcie a výkonu rozhodnutia v celkovej sume 2 207,74 eura. Súd prvej inštancie zhrnul, že žalobca sa žalobou

domáhal náhrady škody voči žalovanej z dvoch dôvodov. Prvým dôvodom bolo neustanovenie opatrovníka v konaní pred Sociálnou poisťovňou o nemocenských dávkach a invalidnom dôchodku, druhým dôvodom bolo, že Sociálna poisťovňa na obdobie výplat jednotlivých dávok sociálneho zabezpečenia žalobcovi neustanovila osobitného príjemcu na preberanie dávok.

1.1. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. d), § 9 ods. 1, 4, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1, § 19 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej aj zákon č. 514/2003 Z. z.), § 117 ods. 5, 6, 7 a 8, § 175 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej aj zákon o sociálnom poistení). Súd prvej inštancie vyhodnotil argumentáciu žalobcu týkajúcu sa povinnosti Sociálnej poisťovne ustanoviť mu opatrovníka v konaní o nemocenských dávkach a invalidnom dôchodku ako nedôvodnú. Argumentoval, že ustanovenie opatrovníka v rámci systému sociálneho zabezpečenia slúži poistencom na to, aby takto ustanovený opatrovník zastupoval záujmy poistenca v konaní pred Sociálnou poisťovňou, pokiaľ ale Sociálna poisťovňa v rámci svojich konaní napokon žalobcovi priznala nároky na nemocenské dávky a invalidný dôchodok, je evidentné, že ustanovenie opatrovníka žalobcovi v konaní pred Sociálnou poisťovňou nebolo potrebné. Súd prvej inštancie skonštatoval, že Sociálna poisťovňa rozhodla v prospech žalobcu a priznala mu dávky, na ktoré mal v zmysle platnej právnej úpravy nárok. Súd prvej inštancie poukázal na to, že uvedenú skutočnosť pritom nespochybňoval ani žalobca, ktorý v zásade namietal len formálne pochybenie Sociálnej poisťovne spočívajúce v tom, že mu opatrovník mal byť, ale nebol ustanovený. Žalobca pritom žiadnym spôsobom nepreukázal, že ak by mu opatrovník Sociálnou poisťovňou ustanovený bol, boli by mu priznané iné dávky, resp. dávky vo vyššej výške, ako mu priznané skutočne boli, a teda že mu vznikla skutočná škoda neustanovením opatrovníka. Z uvedeného dôvodu mal súd prvej inštancie za to, že žalobca nepreukázal existenciu svojho nároku na náhradu škody. Žalobcovi boli jednotlivé dávky riadne priznané na základe právoplatných rozhodnutí Sociálnej poisťovne, ktoré neboli doposiaľ zákonným spôsobom zrušené.

1.2. Súd prvej inštancie sa nestotožnil ani s námietkou žalobcu, že mu mal byť ustanovený osobitný príjemca pre výplatu dávok nemocenského a invalidného dôchodku. Argumentoval, že v zmysle ustanovenia § 175 zákona o sociálnej poisťovni, účastníka konania, ktorý nemôže konať samostatne, zastupuje jeho zákonný zástupca. Pokiaľ účastník konania zákonného zástupcu nemá, Sociálna poisťovňa ustanoví účastníkovi konania opatrovníka, pričom zákonného zástupcu Sociálna poisťovňa neustanovuje. Podľa ustanovenia § 117 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, opatrovník nie je ani oprávneným príjemcom dávky sociálneho zabezpečenia. Príjemcom dávky je len poberateľ dávky, jeho zákonný zástupca alebo osobitný príjemca. Súd prvej inštancie skonštatoval, že v čase od dopravnej nehody v roku 2007 do právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Piešťany o pozbavení spôsobilosti žalobcu na právne úkony žalobca nemal žiadneho zákonného zástupcu, ktorý by bol oprávnený prijímať výplaty dávok sociálneho zabezpečenia za žalobcu. Jednotlivé dávky preto mohli byť vyplácané buď priamo žalobcovi alebo jeho osobitnému príjemcovi, ktorým môže byť fyzická osoba alebo právnická osoba určená rozhodnutím Sociálnej poisťovne. Podľa ustanovenia § 117 ods. 7 zákona o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa ustanoví osobitného príjemcu s jeho súhlasom a zároveň so súhlasom poberateľa dávky alebo jeho zákonného zástupcu, a to len vtedy, ak poberateľ dávky alebo jeho zákonný zástupca nemôžu zo zdravotných dôvodov výplatu dávky prijímať. Súd prvej inštancie poukázal na to, že takýto súhlas pritom daný nebol, a vzhľadom na nemožnosť žalobcu v rozhodnom čase samostatne konať, ako aj neexistenciu jeho zákonného zástupcu, ani daný nemohol byť. Z uvedeného dôvodu Sociálna poisťovňa ani nemohla v zmysle zákona o sociálnom poistení ustanoviť žalobcovi osobitného príjemcu a preto súd prvej inštancie argumentáciu žalobcu vyhodnotil ako nedôvodnú.

1.3. Súd prvej inštancie pri posúdení prípadu prihliadol aj na skutočnosť, že fakticky sa o žalobcu po jeho úraze starala jeho sestra, ktorá bola napokon ustanovená za jeho opatrovníčku. Z vykonaného dokazovania vyhodnotil ako preukázané, že žalobca po tom, ako utrpel pri dopravnej nehode úraz, nebol schopný samostatne žiť a zariadovať si vlastné veci, o všetko sa pritom mala starať jeho sestra, ktorá mu okrem pomoci s jeho vecami a prítomnosťou v konaní pred Sociálnou poisťovňou poskytovala aj osobnú starostlivosť vo svojej vlastnej domácnosti. V zmysle vyjadrenia žalobcu boli dávky nemocenského vyplácané na bankový účet jeho sestry a dávky invalidného dôchodku boli vyplácané v

hotovosti k rukám žalobcu za prítomnosti sestry žalobcu, ako svedka prevzatia. Súd prvej inštancie uviedol, že sestra žalobcu bola prítomná sama rozsudkom Okresného súdu Piešťany právoplatným v júni 2009, teda niečo vyše dvoch rokov od úrazu, ustanovená za opatrovníka žalobcu, čo ju zároveň oprávňovalo nakladať s dávkami vyplácanými v prospech žalobcu. Súd prvej inštancie takéto konanie sestry žalobcu do rozhodnutia súdu o ustanovení opatrovníka vyhodnotil ako konanie bez príkazu podľa § 742 a nasl. Občianskeho zákonníka. Poukázal na to, že v zmysle príslušných zákonných ustanovení má osoba, ktorá koná bez príkazu, právo na náhradu nevyhnutných nákladov, pričom zároveň je povinná podať o svojom konaní vyúčtovanie. Podľa súdu prvej inštancie bolo nepochybné, že sestra žalobcu, ktorá sa o žalobcu počas jeho nespôsobilosti do jej ustanovenia za opatrovníčku fakticky starala, nemala povinnosť túto starostlivosť vykonávať na svoje náklady, ale práve na náklady žalobcu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na to, že obdobne aj v zmysle ustanovenia § 117 ods. 6 zákona o sociálnom poistení je osobitný príjemca povinný peňažné prostriedky, ktoré za oprávnenú osobu prijíma, použiť podľa pokynov poberateľa dávky alebo zákonného zástupcu. Súd prvej inštancie skonštatoval, že vzhľadom k tomu, že žalobca sa v čase od dopravnej nehody po ustanovenie sestry žalobcu za jeho opatrovníka nachádzal v stave, kedy sám nebol schopný vykonávať akékoľvek úkony, čo napokon celý čas tvrdí aj sám žalobca, je nepochybné, že takéto pokyny žalobcom nemohli byť ani vôbec dané. Podľa súdu prvej inštancie, ak teda sestra žalobcu nakladala s jemu priznanými dávkami nemocenského a invalidného dôchodku, žalobca sa musí domáhať vyúčtovania, resp. plnenia priamo voči svojej sestre. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na to, že žalobca žiadnym spôsobom nezohľadnil výhrady žalovanej týkajúce sa jednotlivých exekúcií a výkonu rozhodnutia postihujúcich jeho invalidný dôchodok a ani po vznesení námietky žalovanej voči výške uplatňovanej škody neupravil svoj žalobou uplatnený nárok, resp. sa k námietkam žalovanej vôbec nevyjadril. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že Sociálna poisťovňa ešte pred výplatou invalidného dôchodku strhla žalobcovi časť podliehajúcu exekúcii a výkonu rozhodnutia v celkovej sume 2 207,74 eura, preto žalobcovi ani nemohla vzniknúť škoda vo výške, ako si uplatnil podanou žalobou. Uviedol, že o existencii exekučných zrážok bol prítomný žalobca informovaný priamo Sociálnou poisťovňou ešte pred podaním žaloby. Nad rámec uvedeného súd prvej inštancie uviedol, že aj keby bol daný základ nároku žalobcu na náhradu škody voči žalovanej, súd musí prihliadať na námietku premlčania vznesenú žalovanou. V posudzovanom prípade mal súd prvej inštancie za to, že v zmysle ustanovenia § 19 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z. došlo k premlčaniu nárokov žalobcu tak v subjektívnej, ako aj v objektívnej premlčacej lehote. Súd prvej inštancie nepovažoval tvrdenie žalobcu, že uplatnenie námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi, za dôvodné. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo, že Sociálna poisťovňa v konaní o priznaní nemocenských dávok a invalidného poistenia vyhovel žalobcovi a tieto mu priznala. Rovnako tak realizovala výplaty jednotlivých dávok. Z vyjadrení žalovanej prítomne vyplýva, že pokiaľ by Sociálna poisťovňa zvažovala ustanovenie opatrovníka, resp. osobitného príjemcu, za tohto by vzhľadom k sprevádzaniu žalobcu jeho sestrou pri jednotlivých úkonoch v konaní pred Sociálnou poisťovňou, resp. pri vyšetrovaniach žalobcu posudkovým lekárom, ustanovila práve jeho sestru ako blízku osobu. Z uvedeného je teda podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že aj v prípade rozhodnutia Sociálnej poisťovne o ustanovení opatrovníka alebo osobitného príjemcu by dávky nemocenského a invalidného dôchodku boli rovnako vyplácané jeho sestre tak, ako tomu bolo bez takéhoto rozhodnutia.

1.4. Súd prvej inštancie nevykonal žalobcom navrhnutý dôkaz, a to výsluch sestry žalobcu V. G., nakoľko takýto výsluch považoval pre účely samotného konania za neúčelný. Z prednesov žalobcu mal súd prvej inštancie za to, že žalobca bol nielen nespokojný s tým, akým spôsobom jeho sestra nakladala počas jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony s jeho majetkom, ale dokonca proti sestre viedol viaceré konania vrátane trestných. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že pre posúdenie pochybenia Sociálnej poisťovne a teda pre vyvodenie zodpovednosti žalovanej za škodu je samotné konanie sestry žalobcu a spôsob a rozsah nakladania s majetkom žalobcu nepodstatné. V predmetnom konaní sa posudzuje pochybenie Sociálnej poisťovne a neskúma sa konanie sestry žalobcu, ktoré je pre účely rozhodovania o zodpovednosti žalovanej irelevantné. Žalovaná v konaní nespochybnila spôsob nakladania s majetkom žalobcu jeho sestrou, rovnako ani jej motiváciu, a teda sa podľa súdu prvej inštancie stali nespornými tvrdenia žalobcu, že peňažné prostriedky boli vyplácané spôsobom uvádzaným v žalobe a v jednotlivých vyjadreniach a preto ani nebolo potrebné pristúpiť k jej výsluchu, nakoľko nesporné

skutočnosti sa v konaní nedokazujú. Na základe uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že nárok žalobcu nie je dôvodný, čo do základu, ani čo do výšky, a preto žalobu žalobcu zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 262 ods. 1 CSP. Keďže súd prvej inštancie návrh žalobcu v celom rozsahu zamietol, žalovaná mala v konaní úspech a preto bol žalobca povinný nahradiť žalovanej trovy konania v celom rozsahu. Súd prvej inštancie však vzhľadom ku skutočnosti, že žalovanej žiadne trovy nevznikli, rozhodol tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 15. mája 2024 č. k. 2Co/60/2023-1090, potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 20. apríla 2023 č. k. 6C/36/2018-1005 (I. výrok) a žalovanej nepriznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov (II. výrok). Odvolací súd preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 379, § 380 ods. 1 CSP, postupoval podľa § 382 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nebolo dôvodné. Žalovanú istinu si žalobca uplatnil ako náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, z titulu nesprávneho úradného postupu Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o jeho nárokoch z nemocenského poistenia. Škoda v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. mu mala konkrétne vzniknúť pochybením Sociálnej poisťovne, ktorá v konaní o vyplatení nemocenských dávok v období od 26. marca 2007 do 7. februára 2008 a o vyplatení invalidného dôchodku v období od 8. februára 2008 do 3. júna 2009, konala o žiadostiach, ktoré mali byť síce podpísané žalobcom, avšak tieto žiadosti sú neplatné, pretože žalobca nebol samostatne a vo vlastnom mene spôsobilý konať, o čom Sociálna poisťovňa zo zdravotnej dokumentácie, ktorú mala k dispozícii vedela, a preto mu pre účely predmetného konania mala ustanoviť opatrovníka podľa § 175 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. Ďalšie pochybenia Sociálnej poisťovne žalobca vidí v tom, že v procese výplaty dávok mu ako osobe, ktorá zo zdravotných dôvodov nemohla samostatne konať mal byť v zmysle ustanovenia § 117 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. ustanovený osobitný príjemca a ďalej v tom, že priznané dávky z nemocenského poistenia a invalidný dôchodok za označené obdobia vyplatila Sociálna poisťovňa nie na jeho účet alebo k jeho rukám, ale jeho sestre V. G., preto žalobca tvrdí, že predmetné dávky mu nevyplatila. Tvrdenie žalobcu, že pochybenie Sociálnej poisťovne v konaní o dávkach nemocenského poistenia a v konaní o invalidnom dôchodku bez ustanovenia opatrovníka žalobcovi podľa ustanovenia § 175 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. je podriadené právnej úprave v ustanovení § 9 zákona č. 514/2003 Z. z. o nesprávnom úradnom postupe, za situácie, kedy rozhodnutia, ktorými boli tieto dávky priznané, neboli ako nezákonné zrušené (sú teda považované za zákonné), však nie je správne. Odvolací súd doplnil, že predpokladom rozhodnutí o priznaní dávok sociálneho poistenia, je podanie žiadosti o ich priznanie s uvedením aj spôsobu vyplatenia. Žalobca argumentoval, že pre účely plnenia v spojení s predmetným správnym konaním mu mal byť ustanovený osobitný príjemca podľa ustanovenia § 117 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože Sociálna poisťovňa poznala jeho zdravotný stav a teda vedela o tom, že nie je schopný dávky prevziať. Sociálna poisťovňa postupovala podľa návrhov žiadateľa k spôsobu plnenia. Ak vznikla škoda následkom protiprávneho úkonu škodcu, teda ak je jeho konanie a škoda vo vzájomnom pomere príčiny a následku, čo znamená, že nebyť protiprávneho úkonu, ku škode by nedošlo, hovoríme o príčinnej súvislosti. Ak je príčin viac, pôsobia z časového hľadiska buď súbežne alebo následne bez toho, aby sa časovo prekrývali; v takom prípade je pre existenciu príčinnej súvislosti nevyhnutné, aby reťazec postupne nastupujúcich príčin a následkov bol vo vzťahu k vzniku škody natoľko prepojený (prvotná príčina bezprostredne vyvolala ako následok príčinu inú a tá postupne prípadne príčinu ďalšiu), že už z pôsobenia prvotnej príčiny možno dôvodne vyvodiť vecnú súvislosť so vznikom škodlivého následku. Podľa § 117 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. ustanoví Sociálna poisťovňa osobitného príjemcu s jeho súhlasom a so súhlasom poberateľa dávky alebo zákonného zástupcu vtedy, ak poberateľ dávky alebo zákonný zástupca zo zdravotných dôvodov nemôže výplatu dávky prijímať. Pokiaľ Sociálna poisťovňa nedisponovala rozhodnutím príslušného orgánu, podľa ktorého mala žalobcovi ustanoviť v konaní o dávkach sociálneho poistenia opatrovníka, ktorý by za žalobcu v konaní o sociálnych dávkach konal, (rozhodnutie o dávkach nebolo pre neustanovenia opatrovníka zrušené) potom je otázka neustanovenia osobitného príjemcu následkom rozhodnutia, ktoré nebolo pre nezákonnosť zrušené. Postup ustanovenia osobitného príjemcu je naviazaný výslovne na súhlas poberateľa dávky, ktorý žalobca nedal, a nedal ho ani opatrovník, ktorý ustanovený nebol, keď rozhodnutie Sociálnej poisťovne nebolo z dôvodu neustanovenia opatrovníka ako nezákonné zrušené. Počas rozhodného obdobia od 26. marca 2007 do 3.

júna 2009 sa žiadna z poukázaných dávok Sociálnej poisťovni nevrátila, a tým, že rozhodnutia o dávkach nemocenského poistenia neboli z dôvodu neustanovenia opatrovníka zrušené, potom Sociálna poisťovňa mala splnené podmienky pre to, aby postupovala inak, ako podľa § 117 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z.

2.1. Vo vzťahu k tvrdeniu žalobcu, že mu dávky sociálneho poistenia neboli ako ich príjemcovi vyplatené, poukazuje odvolací súd na to, že je nutné oddeliť správne konanie o vyplatenie dávok sociálneho zabezpečenia od samotného vyplácania týchto dávok. V prvom prípade rozhoduje orgán štátu, ktorý je oprávnený posudzovať uplatnené nároky a vydávať o nich autoritatívne rozhodnutia. Účastník takéhoto konania a orgán štátu, ktorý o jeho nárokoch rozhoduje, nie sú vo vzájomnom rovnoprávnom postavení, ktoré by zakladalo občianskoprávny charakter nároku na dávky sociálneho poistenia. Za škodu vzniknutú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom pri takomto rozhodovaní zodpovedá štát podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu, pretože ide o výkon verejnej moci. Štát však pôsobí aj v úlohe subjektu, ktorý priznané dávky sociálneho poistenia vypláca. Tu už ale ide len o doručenie peňažných prostriedkov ich poberateľovi (oprávnenému), teda nie o autoritatívne úradné pôsobenie voči osobe, ktorej sa vyplácajú dávky. Sociálna poisťovňa pri vyplácaní dávok koná s ich poberateľom v rovnom pôsobení. Nejde preto už o vec verejného práva, ale o vec práva súkromného, čo pre danú vec znamená, že za nevyplatené dávky sociálneho poistenia už nezodpovedá štát ako orgán verejnej moci, a preto sa tu zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu nemôže ani uplatniť. V rozsahu tohto označeného nároku žalovaný štát potom nie je pasívne vecne legítimovaný. Ku všetkému uvedenému odvolací súd ešte dopĺňa, že ak žalobca argumentuje, že dávky sociálneho poistenia boli vyplatené na základe neplatného právneho úkonu, žiadosti, ktorú nemohol ako nesvojprávny podpísať, potom by neexistovala platná žiadosť, ktorá by vyvolala správne konanie o dávkach sociálneho poistenia žalobcu, a nemohlo by byť ani konané o zákonnosti alebo nezákonnosti takéhoto rozhodnutia, alebo o nesprávnom úradnom postupe.

2.2. Primárne však odvolací súd súhlasí so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca neuplatnil nárok náhradu škody včas, pred uplynutím premlčacej doby. Počiatok behu trojročnej subjektívnej premlčacej lehoty, v ktorej musia byť nároky na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. uplatnené, sa podľa § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. odvíja od momentu, kedy sa poškodený o škodu dozvedel. Žalobca argumentuje, že pri dopravnej nehode utrpel zranenia, ktoré ho robili nespôsobilým na právne úkony a preto si ani nemohol riadne uplatniť svoje práva. Práva osôb, ktoré nie sú schopné samé uplatňovať práva a môžu tak konať len prostredníctvom zákonného zástupcu, sú v období kedy zákonného zástupcu ešte nemajú chránené ustanovením § 113 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia, ak ide o práva osôb, ktoré musia mať zákonného zástupcu, alebo o práva proti týmto osobám, premlčanie nezačne, dokiaľ im nie je ustanovený zástupca. Už začaté premlčanie prebieha ďalej, avšak sa neskončí, dokiaľ neuplynie rok po tom, keď bude týmto osobám ustanovený zákonný zástupca alebo keď prekážka inak pominie. Zákonným zástupcom v zmysle tohto ustanovenia je aj osoba, ktorá vykonáva právne úkony za osobu, ktorá bola zbavená spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu (§ 10, § 27 ods. 2 Občiansky zákonník). Uvedené znamená, že po tom, ako bola žalobcovi dňom 03.06.2009 právoplatne ustanovená opatrovníčka, bola tu osoba, ktorá mohla za žalobcu uplatňovať jeho práva a žalobca nebol v situácii, že by mu bolo znemožnené realizovať svoje práva. Nepriaznivý zdravotný stav žalobcu bol chránený modifikáciou začatia a plynutia premlčacej doby podľa § 113 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ má žalobca za to, že jeho opatrovníčka nevykonávala svoju funkciu riadne, nie je možné dôsledky tohto prenášať na žalovanú, pretože tá nezavinila, že žalobca si nemohol svoje práva uplatniť včas. Preto ak súd prvej inštancie v podmienkach tejto veci určil, že k premlčaniu práva žalobcu došlo pred podaním žaloby dňa 03.09.2018, je jeho záver správny a zvrátiť ho nie je spôsobilá ani odvolacia argumentácia žalobcu, že námietka premlčania bola zo strany žalovanej uplatnená v rozpore s dobrými mravmi.

2.3. Všeobecne platí, že výkon práva v rozpore s dobrými mravmi je taký výkon práva, ktorý nie je vedený úmyslom dosiahnuť zmysel a účel sledovaný právnou normou, ale úmyslom spôsobiť druhému účastníkovi ujmu. Podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR aj Ústavného súdu SR dopadá požiadavka výkonu práva v súlade s dobrými mravmi tiež na právo účastníka právneho vzťahu uplatniť námietku premlčané, zásadne však platí, že vznesenie námietky premlčania rozpor s dobrými mravmi nepredstavuje. Takýto záver možno totiž urobiť iba vo výnimočných prípadoch a vždy len po

zhodnotení špecifických konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu. Rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi možno vidieť tam, kde námietka premlčania je výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému bol v danej situácii zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva. O takúto situáciu ale v prejednávanej veci nejde. Nie je totiž možné prehliadnuť, že proti postupu Sociálnej poisťovni, ktorá vydala rozhodnutie o priznaní dávok sociálneho poistenia, čím sledovala zmysel sociálnoprávnej ochrany žalobcu, nestojí žiadne rozhodnutie o nezákonnosti priznania dávok sociálneho poistenia žalobcovi, teda prekážka v dôsledku ktorej by Sociálna poisťovňa postupovala vedome v neprospech žalobcu. Ani v prípade, že by Sociálna poisťovňa vyplatila dávky sociálneho poistenia inej osobe, nemožno výlučne len z takéhoto postupu odvodiť jej zlý úmysel vo vzťahu k namietanému premlčaniu. Samotný eventuálny stav nevyplatených dávok, tak ako argumentoval odvolací súd vyššie, nie je už výkonom verejného práva, z ktorého žalobca v tejto veci odvodzuje svoje nároky. Preto nie v dôsledku konania žalovanej si žalobca nemohol uplatniť tvrdený nárok včas. Okolnosti nasvedčujúce zneužitie práva žalovanou vzniknúť námietku premlčania zo skutkového deja danej veci nevyplývajú. Uvedené znamená, že v podmienkach tejto veci nie je možné prijať záver, ktorý by odôvodňoval tak významný zásah do princípu právnej istoty daný zánikom práva uplynutím premlčacej doby, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. Podporne k uvedenému odvolací súd poukazuje na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 9Cdo/213/2021, ktorého predmetom bol podobný právny problém žalobcu, ako v tejto prejednávanej veci.

2.4. Na záver k uvedenému odvolací súd prednáša, že ak sa strana sporu dovoľá premlčania, nemôže súd premlčané právo priznať, v takomto prípade žalobu zamietne, čo platí u práva na náhradu škody aj v prípadoch, v ktorých nie je preukázaná zodpovednosť za škodu. Inak povedané, ak bola v konaní vznesená námietka premlčania voči žalovanému peňažnému nároku, potom z dôvodu procesnej ekonomie ďalšieho postupu v konaní sa súd primárne zaoberá jej zodpovedaním a v prípade dôvodnosti námietky premlčania už ďalšie vecné otázky spojené so samotným uplatneným nárokom nerieši. Skúmanie predpokladov pre vznik zodpovednosti štátu sa stáva už nadbytočným. Preto žalobca aj nedôvodne súdu prvej inštancie vytýka postup pri výkone dokazovania, respektíve nevykonanie dôkazu výsluchom svedkyne V. G.. Námietka nevykonaného dôkazu k veci samej by v okolnostiach tejto veci mohla byť relevantná iba za podmienky, že by nebol správny záver o premlčaní práva žalobcu. Marginálne k tomu odvolací súd udáva, že samotné dôvody, pre ktoré mala navrhnutá svedkyňa v konaní vypovedať, ako správne predniesol súd prvej inštancie neboli ani sporné, rovnako ako to, že od 03.06.2009 sa V. G. stala opatrovníčkou žalobcu, čím bola zabezpečená ochrana práv žalobcu ako osoby nespôsobilaj na právne úkony, vo vzťahu k tretím osobám, ktorá okolnosť bola podstatnou v spojení s otázkou vyhodnotenia dôvodnosti námietky premlčania práva žalobcu. Na základe uvedeného odvolací súd postupoval podľa § 387 ods. 1 CSP a napadnutý rozsudok ako vo výroku vecne správny potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Naplnenie dovolacieho dôvodu § 420 písm. f) CSP vidí dovolateľ v tom, že súd prvej inštancie nevykonal, ale zamietol vykonanie dokazovania navrhovaného žalobcom výsluchom V. G., pretože práve táto osoba konala za žalobcu, zriaďovala záležitosti žalobcu a nakladala s majetkom žalobcu, to vrátane nemocenských dávok a invalidného dôchodku priznaných žalobcovi a vyplácaných Sociálnou poisťovňou v období predtým, než bol žalobca zbavený spôsobilosti na právne úkony. Výpoveď V. G. je pre konanie podstatná. Súd prvej inštancie nevykonal dôkazy navrhované žalobcom a odvolací súd toto pochybenie súdu prvej inštancie nenapravil napriek tomu, že daný dôvod bol uplatnený už ako dôvod odvolací. Naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolateľ vidí v porušení jeho práva na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami a produkovanými dôkazmi v konaní zo strany súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, resp. v porušení jeho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. V danom prípade má žalobca za to, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia absentuje posúdenie podstatných skutkových tvrdení a podstatných skutočností vyplývajúcich z dôkazov, na

základe ktorých žalobca uplatnil svoj nárok. Konkrétne odvolací súd dostatočným spôsobom neprihliadol a ani nevysvetlil prečo neprihliadol na skutočnosti týkajúce sa uplatneného nároku, ktoré vyplývajú z vykonaného dokazovania, jedná sa najmä o preukázaný fakt, že žalobca od marca 2007 v období po dopravnej nehode, nebol spôsobilý na vykonávanie právnych úkonov, resp. nebol schopný si zariadovať žiadne svoje záležitosti. Príkladom konkrétneho dôkazu, na ktorý súd dostatočne neprihliadol a nevyvodil z neho zodpovedajúce záver, resp. s ktorým sa súd pri hodnotení dokazovania riadne nevysporiadal, je znalecký posudok č. 18/2018 znalca W. R. F., B., W., znalca v odbore zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria a sexuológia, evidenčné číslo znalca Q., ktorý úplne jednoznačne potvrdzuje nespôsobilosť žalobcu na právne úkony v čase výplaty nemocenského a invalidného dôchodku. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP spočíva aj v arbitrárnom postupe odvolacieho súdu, ktorý rozhodol v rozpore so skutočnosťami vyplývajúcimi z vykonaného dokazovania. Dovolateľ poukazuje na skutkový stav a to, že nebol spôsobilý ani na podanie žiadosti o dávku sociálneho poistenia, ani na uvedenie účtu alebo adresy, na ktorú by mali byť tieto dávky poukazované. Sociálna poisťovňa teda mala nielenže v konaní o dávkach sociálneho poistenia žalobcovi ustanoviť opatrovníka, ale následne svojim rozhodnutím mala aj určiť osobitného príjemcu, keďže žalobca zo zdravotných dôvodov objektívne nemohol výplatu dávok prijímať. Na základe vyššie uvedených dôvodov potom štát zodpovedá za škodu spôsobenú žalobcovi a je povinný nahradiť žalobcovi škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci v súvislosti s výplatou nemocenského a výplatou invalidného dôchodku. Sociálna poisťovňa v danom prípade ani nekonala s potrebnou a náležitou odbornou starostlivosťou. Porušenie tohto zákona spočíva v tom, že Sociálna poisťovňa konala v danom prípade s osobou, ktorá nemohla konať samostatne, a tejto osobe, t. j. žalobcovi, ktorý v tom čase nemal zákonného zástupcu, neustanovila pre konanie o dávkach sociálneho poistenia opatrovníka, čo bolo zákonnou povinnosťou Sociálnej poisťovne v zmysle ustanovenia § 175 ods. 2 zákona č. 461 /2003 Z. z. o sociálnom poistení. Porušenie tohto zákona ďalej spočíva v tom, že Sociálna poisťovňa v danom prípade svojim rozhodnutím neurčila osobitného príjemcu dávok sociálneho poistenia, keď žalobca zo zdravotných dôvodov objektívne nemohol výplatu dávok prijímať, čo bolo zákonnou povinnosťou Sociálnej poisťovne v zmysle ustanovenia § 117 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Z odôvodnení rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vyplýva, že súdy v podstate nepovažovali za dôvodné žiadne tvrdenia žalobcu, resp. nepripísali žiadny význam a nevyvodili žiadne dôsledky z toho, že Sociálna poisťovňa v danom prípade postupovala v rozpore so zákonom (čo evidentne postupovala). Na strane žalobcu došlo k vzniku škody pretože žiadne finančné prostriedky, ktoré by bo to možné považovať za splnenie nároku uplatneného v tomto konaní, neskončili pôvodne v dispozícii žalobcu. Žalobca sa domáha poskytnutia plnenia, ktoré jemu pôvodne poskytnuté nebolo v čase a v stave, kedy vôbec nemohol rozumieť tomu, čo sa okolo neho deje a to, čo sa okolo neho deje, nebol schopný ani žiadnym spôsobom ovplyvniť. Plnenia sa žalobca v tomto konaní odôvodnene domáha práve titulom náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Dávky sociálneho poistenia pôvodne neboli vyplatené jemu v dôsledku pochybenia a nezákonného postupu Sociálnej poisťovne, a to napriek tomu, že Sociálna poisťovňa vedela o jeho stave a jeho nespôsobilosti na právne úkony. Dávky sociálneho poistenia za obdobie od 26. marca 2007 do 3. júna 2009 neboli vyplatené žalobcovi napriek tomu, že aj Sociálna poisťovňa vedela všetko o jeho stave a mala dostatok informácií k záveru o jeho nespôsobilosti na právne úkony. Je zrejmé, že plnenie pôvodne titulom dávok sociálneho poistenia nebolo poskytnuté žalobcovi.

3.1. Naplnenie dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. b) CSP považuje dovolateľ právnu otázku „posúdenia dôvodnosti a oprávnenosti námietky premlčania vznesenej proti osobe v postavení žalobcu, t. j. proti osobe nespôsobilej na právne úkony, a to v situácii, kedy Sociálna poisťovňa najskôr v čase nespôsobilosti príjemcu a poberateľa dávok sociálneho poistenia (v tomto prípade žalobcu) na právne úkony a v čase kedy tento príjemca nemá súdom ustanoveného zákonného zástupcu, nemá ustanoveného opatrovníka podľa Zákona o sociálnom poistení a nemá určeného osobitného príjemcu podľa Zákona o sociálnom poistení, teda v čase, kedy príjemca a poberateľ nie je spôsobilý dávky prijať, vyplatí dávky sociálneho poistenia nie príjemcovi a poberateľovi, ale tretej osobe (v tomto prípade sestre žalobcu), pričom zároveň Sociálna poisťovňa má v čase výplaty týchto dávok vedomosť o nespôsobilosti príjemcu na právne úkony, ako aj o tom, že nespôsobilý príjemca nemá zákonného zástupcu (Sociálna poisťovňa má k dispozícii všetky informácie, z ktorých táto skutočnosť vyplýva a

zároveň je kompetentná tieto informácie takto vyhodnotiť, pretože práve na ich základe dávky sociálneho poistenia priznáva a vypláca) a následne po navrátení spôsobilosti na právne úkony veriteľovi sa proti nemu bráni námietkou premlčania. Podstatnou okolnosťou pritom zároveň je tá okolnosť, že tretia osoba, ktorej Sociálna poisťovňa dávky sociálneho poistenia namiesto nespôsobilého príjemcu vyplatila, je tou istou osobou, ktorá bola následne ustanovená za zákonného zástupcu nespôsobilého príjemcu (teda táto osoba sa už ako zákonný zástupca nespôsobilého príjemcu logicky nemohla domáhať vyplatenia uvedených dávok sociálneho poistenia ani od Sociálnej poisťovne a ani od samej seba, pretože práve ona sama tieto dávky predtým neoprávnene od Sociálnej poisťovne získala). Máme za to, že uvedená situácia je natoľko špecifickou situáciou, v ktorej právna otázka dôvodnosti a oprávnenosti vznesenej námietky premlčania, resp. rozporu vznesenia námietky premlčania s dobrými mravmi v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola doteraz vyriešená.“ Hoci žalovaná v konaní vzniesla námietku premlčania proti uplatnenému nároku, právo žalobcu premlčané nie je. Uvedené vyplýva aj z ustanovenia § 113 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom k nespôsobilosti žalobcu na právne úkony v čase priznania a výplaty dávok sociálneho poistenia premlčanie nezačalo. V danom prípade navyše považuje výkon práva žalovanej vzniesť námietku premlčania v rozpore s dobrými mravmi. Právo žalobcu na poskytnutie plnenia voči žalovanej nemožno považovať za premlčané (napriek v znesenej námietke premlčania), pretože Sociálna poisťovňa pôvodne plnenie poskytla inej osobe. Právo žalobcu na poskytnutie plnenia voči žalovanej nemožno považovať za premlčané (napriek v znesenej námietke premlčania), pretože Sociálna poisťovňa pôvodne plnenie poskytla inej osobe napriek tomu, že mala všetky potrebné vedomosti (podložené príslušnými dokladmi, najmä lekáorskými správami) o tom, že žalobca je v stave, kedy nemôže byť považovaný za spôsobilého na právne úkony, teda pôvodne poskytla plnenie napriek tomu, že vedela (mala k tomu všetky potrebné informácie), že žalobca potrebuje zákonného zástupcu alebo opatrovníka v konaní a že plnenie nemôže poskytovať nespôsobilej osobe a ani inej tretej osobe (ktorú nespôsobilá osoba nemohla ani platne splnomocniť na nič). Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Co/60/2023-1090 z 15. mája 2024 tak, že zmení rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 6C/36/2018-1005 z 20. apríla 2023 nasledovne; žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 11 011,15 eura spolu s 5 % úrokom z omeškania zo sumy 11 011,15 eura od 9. augusta 2018 do zaplatenia a žalobcovi priznáva nárok na náhradu trov konania a trov odvolacieho a dovolacieho konania vo rozsahu 100 %, alternatívne aby dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a zároveň zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu vyjadrila, že dovolanie žalobcu nepovažuje za dôvodné a navrhla, aby dovolací súd napádaný rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval

vyľúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ústavný súd vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu

zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

13.1. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018).

13.2. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30. septembra 2010, podľa ktorého skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľkou, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. Konanie všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľky však takéto vady nevykazuje.

13.3. Dovolací súd v uznesení z 28. októbra 2020, sp. zn. 7Cdo/205/2019, vychádzajúc z vyššie uvedenej judikatúry Ústavného súdu SR, ako aj z uznesenia NS SR zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 poukázal na to, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania. Ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím argumentom je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (5Cdo/151/2019).

14. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd by svojím postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd sa dostatočne jasne a presvedčivo vysporiadal s odvolacou námietkou žalobcu o nevykonaní ním navrhnutého dokazovania - výsluchu V. G. a odôvodnil svoj záver v bode 20 svojho rozhodnutia nasledovne: ... „Námietka nevykonaného dôkazu k veci samej by v okolnostiach tejto veci mohla byť relevantná iba za podmienky, že by nebol správny záver o premlčaní práva žalobcu. Marginálne k tomu odvolací súd udáva, že samotné dôvody, pre ktoré mala navrhnutá svedkyňa v konaní vypovedať, ako správne predniesol súd prvej inštancie neboli ani sporné, rovnako ako to, že od 03.06.2009 sa V. G. stala opatrovníčkou žalobcu, čím bola zabezpečená ochrana práv žalobcu ako osoby nespôsobilej na právne úkony, vo vzťahu k tretím osobám, ktorá okolnosť bola podstatnou v spojení s otázkou vyhodnotenia dôvodnosti námietky premlčania práva žalobcu.“

14.1. Súd prvej inštancie v bode 34. svojho rozhodnutia tiež uviedol že: „nevykonával žalobcom navrhnutý dôkaz, a to výsluch sestry žalobcu V. G., nakoľko takýto výsluch považoval pre účely samotného konania za neúčelný. Z prednesov žalobcu mal súd prvej inštancie za to, že žalobca bol nielen nespokojný s tým, akým spôsobom jeho sestra nakladala počas jeho pozbavenia spôsobilosti na právne úkony s jeho majetkom, ale dokonca proti sestre viedol viaceré konania vrátane trestných. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že pre posúdenie pochybenia Sociálnej poisťovne a teda pre vyvedenie zodpovednosti žalovanej za škodu je samotné konanie sestry žalobcu a spôsob a rozsah nakladania s majetkom žalobcu nepodstatné. V predmetnom konaní sa posudzuje pochybenie Sociálnej poisťovne a neskúma sa konanie sestry žalobcu, ktoré je pre účely rozhodovania o zodpovednosti žalovanej irelevantné. Žalovaná v konaní nespochybnila spôsob nakladania s majetkom žalobcu jeho sestrou, rovnako ani jej motiváciu, a teda sa podľa súdu prvej inštancie stali nespornými tvrdenia žalobcu, že peňažné prostriedky boli vyplácané spôsobom uvádzaným v žalobe a v jednotlivých vyjadreniach a preto ani nebolo potrebné pristúpiť k jej výsluchu, nakoľko nesporné skutočnosti sa v konaní nedokazujú.“

14.2. Žalobcom navrhované dokazovanie by mohlo byť relevantné len vtedy, ak by sudy nedospeli k záveru o premlčaní práva žalobcu na uplatnenie si náhrady škody. Pokiaľ sa aj žalobca snažil argumentovať, že ním navrhované dokazovanie malo relevanciu aj vo vzťahu k posúdeniu námietky premlčania, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, dovolací súd takúto priamu relevantnú súvislosť nevidí, keď sudy nižších inštancií za rozhodujúci argument považovali to, že ochrana oprávnených záujmov žalobcu ako osoby nespôsobilej na právne úkony bola zabezpečená tým, že žalobcovi bol v konaní o pozbavení spôsobilosti na právne úkony ustanovený opatrovník a vo vzťahu k premlčaniu práva na náhradu škody sa uplatnil osobitný režim v zmysle § 113 Občianskeho zákonníka. Žalobcom tvrdené skutočnosti, ktorých mal navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, boli teda bez relevantnej súvislosti s predmetom konania a sudy nižších inštancií postupovali správne, keď žalobcom uplatnený návrh na vykonanie dokazovania zamietli.

15. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že nižšie sudy pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenuli vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne vo veci samej rozhodli. Odvolací súd sa v rámci svojho preskúmania dôsledne vysporiadal so všetkými podstatnými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré boli v konaní nastolené, ako aj s konkrétnymi odvolacími námietkami žalobcu. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, z akých dôvodov, na základe akých dôkazov a ktorých právnych úvah dospel k svojmu záveru, pričom jeho hodnotenie skutkového stavu je presvedčivé a podložené logickým myšlienkovým sledom. V spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, na ktoré v podstatných bodoch nadviazal, tvorí rozhodnutie odvolacieho súdu ucelený, zrozumiteľný a vnútorne konzistentný celok, ktorý spĺňa zákonné požiadavky kladené na odôvodnenie rozhodnutí podľa § 393 CSP.

15.1. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že dovolateľ sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15.2. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne

realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Neostáva preto nič iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu nižšími súdmi splnené ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

16. Dovolací súd považuje názor odvolacieho súdu v bode 15 odôvodnenia rozhodnutia za správny: „Z ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je zrejmé, nesprávny úradný postup orgánu štátu nie je jednoznačne definovaný. Teóriou a praxou je za nesprávny úradný postup považovaná iná činnosť štátnych orgánov ako činnosť rozhodovacia. Nesprávnym úradným postupom je všeobecne povedané, porušenie pravidiel predpísaných právnymi normami pre konanie štátneho orgánu pri výkone jeho činnosti, a to takej činnosti, ktorá nevedie k vydaniu rozhodnutia, teda určujúcim je to, že úkony úradného postupu nevedú samy o sebe k vydaniu rozhodnutia. Pokiaľ nesprávny úradný postup, ktorý bol spochybnený účastníkom, vyústil do vydania rozhodnutia, potom je spôsobilým titulom pre uplatnenie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. práve dané rozhodnutie a nie nesprávny úradný postup, ktorý mu predchádzal. Práve takáto situácia nastala aj v preskúmvanej veci. Ustanovenie opatrovníka v konaní o nemocenských a dôchodkových dávkach (v správnom konaní) je procesom vnútorne spätým s rozhodnutím Sociálnej poisťovne o predmetných dávkach. Pokiaľ žalobca tvrdí, že správny orgán mal konať s opatrovníkom, potom v podmienkach tejto veci nejde o nesprávny úradný postup, ale o námietku, ktorá spochybňuje výsledok správneho konania, zákonnosť rozhodnutí o priznaných dávkach. K náprave prípadných nedostatkov v tomto smere slúžia opravné prostriedky, ktoré prejednávajú orgány špecializované na danú problematiku. Ak tento postup nebol využitý, nemôže žalobca obchádzať tento postup prostredníctvom žaloby podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Civilné súdy nie sú týmto zákonom ani iným zákonom oprávnené k tomu, aby naprávali prípadnú nezákonnosť rozhodnutia orgánu štátnej správy, a len vtedy, ak je konštatovaná autoritatívne nezákonnosť rozhodnutia príslušným orgánom, môžu priznať náhradu za takto vzniknutú škodu. Do úvahy v podmienkach tejto veci by prichádzala len zodpovednosť štátu z titulu nezákonného rozhodnutia, pre ktorú, pre nevyužitie prostriedku nápravy účastníkom správneho konania neboli naplnené zákonom stanovené podmienky. Záver súdu založený v podstate na tejto úvahe (záver bodu 29. odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie) je preto v súlade s hmotným právom a je správny.“

16.1. Dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mali za preukázané, že dovolateľ v marci 2007 v dôsledku dopravnej nehody utrpel úraz, následkom ktorého nebol schopný a spôsobilý na právne úkony v celom rozsahu, rozsah utrpeného úrazu napokon viedol aj k jeho pozbaveniu spôsobilosti na právne úkony rozsudkom Okresného súdu Piešťany zo dňa 25. februára 2009, sp. zn. 4Ps/8/2008, právoplatným dňa 3. júna 2009, ktorým mu zároveň bola ustanovená za opatrovníka jeho sestra V. G.. Dovolateľ bol v čase od 26. marca 2007 do 7. februára 2008 uznaný za dočasne pracovne neschopného a následne od 8. februára 2008 za invalidného. Žiadosti dovolateľa o nemocenské dávky Sociálna poisťovňa vyhovelá právoplatným rozhodnutím. Predmetná žiadosť už nie je k dispozícii, nakoľko v súlade s registratúrnym poriadkom Sociálnej poisťovne bola skartovaná. Žiadosť žalovaná akceptovala ako vecne správnu a na základe nej rozhodla o priznaní nemocenských dávok žalobcu. Zdravotný stav bol na účely invalidného dôchodku posúdený posudkovým lekárom a následne žalobcovi priznaný aj invalidný dôchodok. Sociálna poisťovňa v rámci svojich konaní žalobcovi priznala nároky na nemocenské dávky a invalidný dôchodok, je evidentné, že ustanovenie opatrovníka žalobcovi v konaní pred Sociálnou poisťovňou nebolo potrebné. Súd prvej inštancie skonštatoval, že Sociálna poisťovňa rozhodla v prospech žalobcu a priznala mu dávky, na ktoré mal v zmysle platnej právnej úpravy nárok.

16.2. Dovolací súd ďalej uvádza, že k pozbaveniu spôsobilosti na právne úkony u žalobcu došlo po výplate všetkých dávok sociálneho poistenia, ktorých náhrada je predmetom konania. Ustanovenie opatrovníka v konaní o nemocenských dávkach a invalidnom dôchodku je procesom vnútorne spätým s rozhodnutím Sociálnej poisťovne o predmetných dávkach. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že správny orgán mal konať s opatrovníkom, potom v podmienkach tejto veci nejde o nesprávny úradný postup, ale o námietku, ktorá spochybňuje výsledok správneho konania, zákonnosť rozhodnutí o priznaných dávkach.

K náprave prípadných nedostatkov v tomto smere slúžia opravné prostriedky, ktoré prejednávajú orgány špecializované na danú problematiku. Ak tento postup nebol využitý, nemôže dovolateľ obchádzať tento postup prostredníctvom žaloby podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Civilné súdy nie sú týmto zákonom ani iným zákonom oprávnené k tomu, aby naprávali prípadnú nezákonnosť rozhodnutia orgánu štátnej správy, a len vtedy, ak je konštatovaná autoritatívne nezákonnosť rozhodnutia príslušným orgánom, môžu priznať náhradu za takto vzniknutú škodu. Do úvahy v podmienkach tejto veci by prichádzala len zodpovednosť štátu z titulu nezákonného rozhodnutia, pre ktorú, pre nevyužitie prostriedku nápravy účastníkom správneho konania neboli naplnené zákonom stanovené podmienky.

16.3. Sociálna poisťovňa rozhodla v prospech žalobcu a priznala mu dávky, na ktoré mal v zmysle platnej právnej úpravy nárok. Uvedenú skutočnosť dovolateľ nespochybňoval, v zásade namietal len formálne pochybenie žalovanej, avšak žiadnym spôsobom nepreukázal, že mu vznikla skutočná škoda neustanovením opatrovníka (resp. že by mu ustanovením opatrovníka boli priznané vyššie dávky ako mu skutočne boli priznané). Z uvedeného dôvodu žalobca nepreukázal existenciu svojho nároku na náhradu škody. V predmetnom konaní sa posudzovalo formálne pochybenie žalovanej (neustanovenie opatrovníka a osobného príjemcu na preberanie dávok) avšak dovolateľ v dovolaní stále namietal aj spôsob a rozsah nakladania jeho majetku počas žalobcovho pozbavenia spôsobilosti a nesúhlas s konaním jeho sestry. Konanie sestry žalobcu bolo pre účely rozhodovania o zodpovednosti žalovanej irelevantné.

17. K námietke, že Sociálna poisťovňa na obdobie výplat jednotlivých dávok sociálneho zabezpečenia žalobcovi neustanovila osobitného príjemcu na preberanie dávok dovolací súd považuje názor odvolacieho súdu za správny, pokiaľ Sociálna poisťovňa nedisponovala rozhodnutím príslušného orgánu, podľa ktorého mala žalobcovi ustanoviť v konaní o dávkach sociálneho poistenia opatrovníka, ktorý by za žalobcu v konaní o sociálnych dávkach konal, (rozhodnutie o dávkach nebolo pre neustanovenia opatrovníka zrušené) potom je otázka neustanovenia osobitného príjemcu následkom rozhodnutia, ktoré nebolo pre nezákonnosť zrušené. Postup ustanovenia osobitného príjemcu je naviazaný výslovne na súhlas poberateľa dávky, ktorý žalobca nedal, a nedal ho ani opatrovník, ktorý ustanovený nebol. V prípade absencie rozhodnutia súdu o pozbavení spôsobilosti žalobcu na právne úkony, žalovaný nemá zákonom danú právomoc ex offio rozhodnúť, že dávky na základe vlastného uváženia nevypláti žiadateľovi ale osobitnému príjemcovi. V predmetnom prípade poukazuje na zákonnú prekážku vylučujúcu možnosť ustanovenia osobitného príjemcu a to chýbajúci zákonom vyžadujúci prejav súhlasu poberateľa dávky s predmetným postupom.

18. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd v súlade s vyššie uvedeným skúmal, či žalobca vymedzil takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a dovolací súd zároveň ešte túto právnu otázku neriešil.

19. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ špecifikoval tak, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky: „posúdenia dôvodnosti a oprávnenosti námietky premĺčania vznesenej proti osobe v postavení žalobcu, t. j. proti osobe nespôsobilej na právne úkony, a to v situácii, kedy Sociálna poisťovňa najskôr v čase nespôsobilosti príjemcu a poberateľa dávok sociálneho poistenia (v tomto prípade žalobcu) na právne úkony a v čase kedy tento príjemca nemá súdom ustanoveného zákonného zástupcu, nemá ustanoveného opatrovníka podľa Zákona o sociálnom poistení a nemá určeného osobitného príjemcu podľa Zákona o sociálnom poistení, teda v čase, kedy príjemca a poberateľ nie je spôsobilý dávky prijať, vypláti dávky sociálneho poistenia nie príjemcovi a poberateľovi, ale tretej osobe (v tomto prípade sestre žalobcu), pričom zároveň Sociálna poisťovňa má v čase výplaty týchto dávok vedomosť o nespôsobilosti príjemcu na právne úkony, ako aj o tom, že nespôsobilý príjemca nemá zákonného zástupcu (Sociálna poisťovňa má k dispozícii všetky informácie, z ktorých táto skutočnosť vyplýva a zároveň je kompetentná tieto informácie takto vyhodnotiť, pretože práve na ich základe dávky sociálneho poistenia priznáva a vypláca) a následne po navrátení spôsobilosti na právne úkony veriteľovi sa proti nemu bráni námietkou premĺčania. Podstatnou okolnosťou pritom

zároveň je tá okolnosť, že tretia osoba, ktorej Sociálna poisťovňa dávky sociálneho poistenia namiesto nespôsobilého príjemcu vyplatila, je tou istou osobou, ktorá bola následne ustanovená za zákonného zástupcu nespôsobilého príjemcu (teda táto osoba sa už ako zákonný zástupca nespôsobilého príjemcu logicky nemohla domáhať vyplatenia uvedených dávok sociálneho poistenia ani od Sociálnej poisťovne a ani od samej seba, pretože práve ona sama tieto dávky predtým neoprávnené od Sociálnej poisťovne získala). Máme za to, že uvedená situácia je natoľko špecifickou situáciou, v ktorej právna otázka dôvodnosti a oprávnenosti vznesenej námietky premlčania, resp. rozporu vznesenia námietky premlčania s dobrými mravmi v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola doteraz vyriešená.“

20. V dovolaní, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

20.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

20.2. Ako už bolo uvedené, z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vyplýva, že otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu) a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaná, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí odvolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je odvolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (3Cdo/218/2017, 3Cdo/27/2019, 4Cdo/172/2017, 4Cdo/148/2018, 8Cdo/144/2018).

20.3. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, odvolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných

otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by odvolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

21. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvuje všeobecne záväznú zásadu, v zmysle ktorej výkon inak právom daných subjektívnych občianskych práv nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Definícia dobrých mravov nie je v právnom poriadku Slovenskej republiky nikde normatívne upravená. Vo všeobecnosti však ide o pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti takýmto pravidlám možno potom označiť za činnosť proti dobrým mravom.

21.1. Ustanovenie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, ktoré prenecháva súdu, aby na základe vlastnej úvahy v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Tento úsudok súdu musí byť však podložený skutkovými zisteniami (vzťahujúcimi sa tak k žalovanej, ako aj k žalobcovi) a musí presvedčivo preukázať, že tieto zistenia umožňujú v konkrétnom prípade záver, že výkon práva je v rozpore s dobrými mravmi.

22. Najvyšší súd riešil otázku súladu námietky premlčania s dobrými mravmi vo viacerých dovolacích konaniach. Vo veci sp. zn. 5Cdo/265/2009 najvyšší súd k rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi vyslovil názor, že dobré mravy sú súhrnom spoločenských, kultúrnych a mravných noriem základných, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti ... Za špecifických okolností však výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku by mohol byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znak konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.“

22.1. Vo veci sp. zn. 7Cdo/226/2016 najvyšší súd k možnému rozporu uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi poukázal na viaceré súdne rozhodnutia, na základe ktorých uviedol, že „vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania odporcom (žalovaný) mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi ... o takýto prípad môže ísť iba výnimočne a v rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva ... ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu ku vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil, priznanie účinkov premlčania voči nemu by za tejto situácie bolo neprímerane tvrdým postihom a pri posudzovaní primeranosti postihu je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu a vziať do úvahy najmä charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby“.

22.2. Vo veci sp. zn. 7Cdo/507/2014 najvyšší súd nad rámec už vyššie uvedeného vyslovil názor, že aplikácia inštitútu dobrých mravov vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania „by mala byť len

výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona - t. j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, skúmať, či účastník konania, ktorý sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich.“

22.3. Vo veci sp. zn. 1Cdo/91/2016 najvyšší súd argumentoval, že ustanovenie § 3 ods. 1 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 3. októbra 2013 sp. zn. I. ÚS 33/2012 v tejto spojitosti zdôraznil, že v rovine jednoduchého práva je nutné starostlivo posudzovať individuálne okolnosti daného prípadu cez prizmu kogentného ustanovenia § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka zakotvujúceho zásadu súladného výkonu práv s dobrými mravmi, ktoré je v rovine jednoduchého podústavného práva odrazom ústavnej požiadavky nájsť spravodlivé riešenie. Zdôraznil, že toto ustanovenie je z ústavnoprávneho hľadiska tým miestom, skrz ktoré sú všeobecné súdy povinné nechať preniknúť ideu materiálneho právneho štátu do interpretácie a aplikácie podústavného práva. Dobré mravy sú súhrnom spoločenských, kultúrnych a mravných noriem základných, ktoré preukázali počas historického vývoja určitú mieru stálosti (nemennosti), vyjadrujú podstatné historické tendencie a stotožňuje sa s nimi podstatná časť spoločnosti. Najvyšší súd už vo svojom rozhodnutí z 30. januára 2013 sp. zn. 6Cdo/173/2011 pripomenul, že súčasťou dobrých mravov je aj dobrá viera (*bona fides*) v zmysle poctivosti, vernosti danému slovu a mravnej povinnosti splniť záväzok. Je to morálne kritérium posudzovania správania sa, ktoré má dve stránky - poctivosť vlastnú a zároveň dôveru v poctivosť druhých i vieru v dôveryhodnosť ako takú. Stálosť a pravdivosť v sľuboch a dohodách bola už v rímskom práve chápaná ako základ spravodlivosti.

22.4. Vo veci sp. zn. 3Cdo/137/2017 najvyšší súd zdefinoval dobré mravy ako „súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania. Rozpor s dobrými mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa prieči spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. V takom prípade síce ide o výkon práva, avšak výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pre ktorý je typické, že konajúcemu v skutočnosti nejde o dosiahnutie cieľov, ktoré právo s takým konaním spája, ale mu ide o to, aby vedľajšie účinky jeho konania viedli k stavu jemu vyhovujúcemu, avšak poškodzujúcemu druhú stranu. Taký výkon práva, i keď je so zákonom formálne v súlade, je v skutočnosti výkonom práva iba zdánlivým, lebo jeho účelom nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného) ... Vznesenie námietky premlčania v zásade neodporuje dobrým mravom, v niektorých individuálnych prípadoch však nie je vylúčená možnosť existencie takej situácie, v ktorej uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor druhého účastníka daného právneho vzťahu, ktorý uplynutie premlčacej doby nezavinil a zánik jeho nároku by v takom prípade znamenal pritvrdivý postih v porovnaní s rozsahom ním uplatňovaného práva.“

23. Z vyššie citovaných záverov aplikačnej praxe najvyššieho súdu pri posudzovaní stranou vznesenej námietky premlčania z hľadiska jej súladu s dobrými mravmi teda jednoznačne vyplýva, že súlad námietky premlčania s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. Z tohto hľadiska ide preto o posudzovanie otázok skutkových, vyplývajúcich z vykonaného dokazovania, keď súd vyhodnocuje, ktoré konkrétne

preukázané skutkové okolnosti svedčia v prospech záveru o súlade či nesúlade námietky premlčania s dobrými mravmi.

24. Preto aj v prejednávanej spore záver odvolacieho súdu o rozpore vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi v bode 19. odôvodnenia vychádzal zo špecifických a konkrétnych skutkových okolností, pričom námietka dovolateľa sa týka práve posúdenia a vyhodnotenia týchto skutkových okolností, ním položenú otázku preto dovolací súd považuje za otázku skutkovú a nie právnu. Právna otázka je vždy spojená s určitou mierou zovšeobecnenia, čo dovolateľom formulovaná otázka nespĺňa, keď jej znenie vychádza z veľmi úzko a špecificky formulovaných a vzájomne podmienených, resp. súvisiacich skutkových okolností.

24.1. Prijaté právne závery o premlčaní boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené a to, že žalobca si neuplatnil nárok náhradu škody včas, pred uplynutím premlčacej doby t. j. k premlčaniu práva žalobcu došlo pred podaním žaloby dňa 3. septembra 2018. Počiatok behu trojročnej subjektívnej premlčacej lehoty, v ktorej musia byť nároky na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z. uplatnené, sa podľa § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. odvíja od momentu, kedy sa poškodený o škode dozvedel. Práva osôb, ktoré nie sú schopné samé uplatňovať práva a môžu tak konať len prostredníctvom zákonného zástupcu, sú v období kedy zákonného zástupcu ešte nemajú chránené ustanovením § 113 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia, ak ide o práva osôb, ktoré musia mať zákonného zástupcu, alebo o práva proti týmto osobám, premlčanie nezačne, dokiaľ im nie je ustanovený zástupca. Už začaté premlčanie prebieha ďalej, avšak sa neskončí, dokiaľ neuplynie rok po tom, keď bude týmto osobám ustanovený zákonný zástupca alebo keď prekážka inak pomíne. Zákonným zástupcom v zmysle tohto ustanovenia je aj osoba, ktorá vykonáva právne úkony za osobu, ktorá bola zbavená spôsobilosti na právne úkony rozhodnutím súdu (§ 10, § 27 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Uvedené znamená, že po tom, ako bola žalobcovi dňom 3. júna 2009 právoplatne ustanovená opatrovníčka, bola tu osoba, ktorá mohla za žalobcu uplatňovať jeho práva a žalobca nebol v situácii, že by mu bolo znemožnené realizovať svoje práva. Nepriaznivý zdravotný stav žalobcu bol chránený modifikáciou začatia a plynutia premlčacej doby podľa § 113 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ má žalobca za to, že jeho opatrovníčka nevykonávala svoju funkciu riadne, nie je možné dôsledky tohto prenášať na žalovanú, pretože tá nezavinila, že žalobca si nemohol svoje práva uplatniť včas.

25. Dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľom formulovaná dovolacia námietka má charakter námietky posúdenia dôvodnosti a oprávnenosti premlčania resp. námietky premlčania s dobrými mravmi a následne nesprávneho právneho posúdenia veci, no dovolateľom formulovaná otázka nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

26. Na podklade vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.